

משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
אגף בכיר בחינוך
מחברת בחינה

לנבחנים ולנבחנות שלום,

נא לקרוא את ההוראות בעמוד זה ולמלא אותן בדיוקנות. אי-מילוי ההוראות עלול לגרום לתקלות ואף להביא לידי פסילת הבחינה. הבחינה נועדה לבדוק הישגים אישיים, ולכן יש לעבוד עבודה עצמית בלבד. בזמן הבחינה אין להיעזר בזולת ואין לתת או לקבל חומר בכתב או בעל פה.

אין להכניס לחדר הבחינה חומר עזר – ספרים, מחברות, רשימות – חוץ מ"חומר עזר מותר בשימוש" המפורט בגוף השאלון או בהוראות מוקדמות של משרד החינוך. כמו כן **אין להכניס לחדר הבחינה טלפונים או מחשבים ניידים**. שימוש בחומר עזר שאינו מותר יוביל לפסילת הבחינה. כל חומר עזר שאינו מותר בשימוש, יש למסור למשגיח לפני תחילת הבחינה. לאחר סיום כתיבת הבחינה יש למסור את המחברת למשגיח ולעזוב בשקט את חדר הבחינה.

יש להקפיד על טוהר הבחינות !

הוראות לבחינה

1. יש לוודא כי במדבקות הנבחן שקיבלת מודפסים הפרטים האישיים שלך, ובמדבקות השאלון שקיבלת מודפסים פרטי השאלון המיועד לך.
2. אם לא קיבלת מדבקה, יש למלא בכתב יד את הפרטים במקום המיועד למדבקת הנבחן.
3. אסור לכתוב בשולי המחברת (החלק המקווקו) משום שחלק זה לא ייסרק.
4. לטייטה ישמשו אך ורק דפי מחברת הבחינה שיועדו לכך.
5. **אין לתלוש או להוסיף דפים**. מחברת שתוגש לא שלמה תעורר חשד לאי-קיום טוהר הבחינות.
6. אין לכתוב שם בתוך המחברת, משום שהבחינה נבדקת בעילום שם.
7. אין להוסיף או לשנות שום פרט במדבקות, כדי למנוע עיכוב בזיהוי המחברת וברישום הציונים.

בהצלחה !

12 סמל שאלון 17 رقم النموذج שם השאלון اسم النموذج	18 מועד 21 الموعد 37 סמל ב"ס 32 31 מס' תעודת זהות 23 رقم المدرسة رقم الهوية	מדבקות לנבחן ملصقة ممتحن
יש להדביק כאן ↑ מדבקת שאלון يجب هنا ↑ إلصاق ملصقة نموذج امتحان	יש להדביק כאן ↑ מדבקת נבחן (ללא שם) يجب هنا ↑ إلصاق ملصقة ممتحن (بدون اسم)	

* הוראות בשפה הערבית מעבר לדף
* التعلیمات باللغة العربية على ظهر الصفحة

יש לסמן במשבצת ☐ אם ניתן שאלון נוסף
يجب الإشارة في المربع إذا أُعطي نموذج امتحان إضافي

وزارة التربية والتعليم

القسم الكبير للامتحانات

الإدارة التربويّة

دفتر امتحان

تحية للممتحنين وللممتحنات!

الرجاء قراءة التعليمات في هذه الصفحة والعمل وفقاً لها بدقة. عدم تنفيذ التعليمات قد يؤدي إلى عواقب مختلفة وحتى إلى إلغاء الامتحان. أُعدّ الامتحان لفحص تحصيلاتك الشخصية، لذلك يجب العمل بشكل ذاتي فقط. أثناء الامتحان، لا يُسمح طلب المساعدة من الغير ويُمنع إعطاء أو أخذ مواد مكتوبة أو شفوية.

لا يُسمح إدخال مواد مساعدة - كتب، دفاتر، قوائم - إلى غرفة الامتحان، باستثناء "مواد مساعدة يُسمح استعمالها" المفصلة في نموذج الامتحان أو في تعليمات مسبقة من الوزارة. كما لا يُسمح إدخال هواتف أو حواسيب محمولة إلى غرفة الامتحان. استعمال مواد مساعدة غير مسموح بها يؤدي إلى إلغاء الامتحان.

يجب تسليم كلّ مادة مساعدة لا يُسمح استعمالها للمراقب قبل بدء الامتحان. بعد الانتهاء من كتابة الامتحان، يجب تسليم الدفتر للمراقب، ومغادرة غرفة الامتحان بهدوء.

يجب التقيد بنزاهة الامتحانات !

تعليمات للامتحان

1. يجب التأكد بأن تفاصيلك الشخصية مطبوعة على ملصقات الممتحن التي حصلت عليها، وبأن تفاصيل نموذج الامتحان المعد لك مطبوعة على ملصقات نموذج الامتحان التي حصلت عليها.
2. في حال عدم حصولك على ملصقة، يجب ملء التفاصيل في المكان المعد لملصقة الممتحن، بخط يد.
3. لا يُسمح الكتابة في هوامش الدفتر (في المنطقة المخططة)، لأنه لن يتم مسح ضوئي لهذه المنطقة.
4. للمسودة تُستعمل أوراق دفتر الامتحان المعدة لذلك فقط.
5. يُمنع نزع أو إضافة أوراق. الدفتر الذي يُسلم ناقصاً يُثير الشك بعدم الالتزام بنزاهة الامتحانات.
6. لا يُسمح كتابة الاسم داخل الدفتر، لأن الامتحان يُفحص بدون ذكر اسم.
7. لا يُسمح إضافة أو تغيير أية تفاصيل في الملصقات، وذلك لمنع عوائق في تشخيص الدفتر وفي تسجيل العلامات.

نتمنى لكم النجاح!

מדינת ישראל

משרד החינוך

סוג הבחינה: בגרות
מועד הבחינה: קיץ תשע"ח, 2018
מספר השאלון: 11282
נספח: מאמרים

עברית: הבנה, הבעה ולשון

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שתיים.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני חלקים.

חלק ראשון — הבנה והבעה		— 60 נקודות
{	פרק א: הבנת הנקרא	— 35 נקודות
	פרק ב: הבעה	— 25 נקודות
חלק שני — לשון: תחביר ומערכת הצורות		— 40 נקודות
		סה"כ — 100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

ד. הוראות מיוחדות:

(1) יש לקרוא את המאמרים שב**נספח** ולענות על השאלות ב**גוף שאלון זה**, לפי ההוראות.

(2) לכתובת טיוטה אפשר להשתמש בעמודים האחרונים (19-20) של השאלון.

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

הבנה, הבעה ולשון א', קיץ תשע"ח, מס' 11282 + נספח

חלק ראשון — הבנה והבעה (60 נקודות)

קרא את המאמרים 1-2 שבנספח המצורף, וענה על השאלות בפרקים שלפניך.

פרק א: הבנת הנקרא (35 נקודות)

בפרק זה ענה על כל השאלות 1-4.

1. הבא שתי דוגמאות מתוך מאמר 1 למיזוג סגנונות בתחום המוזיקה הישראלית. (6 נקודות)

דוגמה 1: _____

דוגמה 2: _____

2. א. מהי הטענה העיקרית של מאמר 1?

הקף את התשובה הנכונה. (5 נקודות)

— המוזיקה המזרחית מושמעת כיום בכל תחנות הרדיו.

— המוזיקה הישראלית היא בתהליך של שגשוג ופריחה.

— סוגת הזמר העברי התרחבה מאוד במהלך השנים.

— תוכניות המציאות משפיעות על המוזיקה הישראלית.

ב. הוכח את קביעתך מתוך המאמר (תוכל להעתיק עד שני משפטים מתוך המאמר).

(4 נקודות)

הבנה, הבעה ולשון א', קיץ תשע"ח, מס' 11282 + נספח

لا تكتب في هذه المنطقة

לא לכתוב באזור זה

3. א. על פי **מאמר 2**, כיצד הצדיקו יוצרי המוזיקה המזרחית את שאיפתם להביא את המוזיקה שלהם לקדמת הבמה בישראל? (5 נקודות)

- ב. מהי עמדתו של כותב **מאמר 1** בנוגע למעמדה של המוזיקה המזרחית בישראל? הסבר את תשובתך. (5 נקודות)

4. א. לפניך ארבע שאלות. הקף את המספרים של שתי השאלות שיש עליהן תשובה ב**מאמר 2**. (4 נקודות)

- (1) על סמך מה נקבעת החשיבות של מוזיקה פופולרית?
 - (2) מה הם המקורות של המוזיקה המזרחית?
 - (3) מה הם המקורות המוזיקליים של שירי ארץ-ישראל?
 - (4) האם המוזיקה המזרחית מושמעת גם בשאר מדינות אגן הים התיכון?
- ב. על פי **מאמר 2**, ענה על שתי השאלות שהקפת. (6 נקודות)

בחר באחד מן הנושאים 5-6, וכתוב עליו מאמר בהיקף של כ- 300 מילים לפי ההוראות. תוכל לכתוב טיוטה בעמודים 9-10.

5. בשנים האחרונות השירים שמייצגים את ישראל באירוויזיון הם בשפה האנגלית. כתוב מאמר טיעון, ובו דון בשאלה אם את השירים המייצגים את ישראל בתחרויות בין-לאומיות צריך לשיר בשפה העברית או בשפה המובנת לקהל הרחב בעולם. נמק את דברייך.

או

6. בחברת בני נוער מי שמתלונן על חברו נחשב "מלשן" ומסתכן בנידוי חברתי.
כתוב מאמר טיעון, ובו דון בשאלה מה הם גבולות הנאמנות בין חברים. בכתביהך תוכל להתייחס לדיווח על מעשי אלימות, שתיית אלכוהול, נטילת סמים ועוד. בסס את דבריך על ניסיוןך האישי ועל ניסיון חבריך.

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

لا تكتب في هذه المنطقة

לא לכתוב באזור זה

لا تكتب في هذه المنطقة

لا تكتب في هذه المنطقة

לא לכתוב באזור זה

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

חלק שני — לשון: תחביר ומערכת הצורות (40 נקודות)

בפרק זה שש שאלות: שלוש מתחום התחביר (7-9) ושלוש מתחום מערכת הצורות (10-12).
ענה על ארבע מן השאלות 7-12. (לכל שאלה — 10 נקודות)
בשאלות שתבחר, ענה על כל הסעיפים.

תחביר

7. לפניך ארבעה משפטים. קרא אותם, וענה על הסעיפים שאחריהם.

(1) אומנם על תוכניות המציאות המוזיקליות נמתחה ביקורת קשה, אך בזכותן עלתה

המודעות של מערכת החינוך לחשיבות הרוק הישראלי. _____

(2) יוצרי המוזיקה המזרחית רוצים שהציבור יראה במוזיקה שלהם מוזיקה ישראלית.

(3) שירי ארץ-ישראל מייצגים תפיסה הרואה את הישראליות במונחים של בדלנות

מקומית. _____

(4) זה יותר משלושים שנה מתנהל ויכוח על אודות הערך התרבותי של המוזיקה המזרחית.

א. ציין ליד כל משפט את הסוג התחבירי שלו: פשוט, מורכב, איחוי (מחובר).

אם המשפט מורכב — תחם בו את הפסוקית וציין את תפקידה התחבירי.

ב. במשפטים (1) ו-(2) ציין את כל הנשואים והנושאים.

הבנה, הבעה ולשון א', קיץ תשע"ח, מס' 11282 + נספח

8. לפניך ארבעה משפטים מורכבים.

(1) אף על פי שנמתחה ביקורת על תוכניות המציאות המוזיקליות, הן זכו לאחוזי צפייה

גבוהים מאוד.

(2) לעיתים קרובות זמרים ישראלים שרים באנגלית מאחר שהם מתכננים קריירה

בין-לאומית.

(3) אירועים מוזיקליים רבים נערכים באיצטדיוני ספורט כדי שקהל רב יצפה בהם.

(4) להקת כוורת התפרקה סופית לאחר שסיימה את הופעתה בפארק הירקון בקיץ

תשע"ג.

א. בכל משפט תחם את הפסוקית.

ב. קבע את הקשר הלוגי בכל משפט.

משפט (1): _____

משפט (2): _____

משפט (3): _____

משפט (4): _____

ג. לפניך משפט נוסף.

החשדות נגד הזמר הידוע לא הוכחו, עם זאת שיריו אינם מושמעים ברדיו עוד.

לאיזה מן המשפטים (1)-(4) יש אותו קשר לוגי כמו הקשר הלוגי שבמשפט זה? _____

ד. לפניך משפט.

יוצרי המוזיקה המזרחית הודיעו שהם לא יוותרו על דרישתם שהמוזיקה שלהם תיחשב מוזיקה ישראלית לגיטימית.

המר את המשפט הנתון במשפט במבנה של דיבור ישיר.

9. לפניך משפט ובו שלושה שיבושים מתחום התחביר.

סגנונות של מוזיקה הן כלי תרבותי שמאפשרות לקבוצות בחברה לגבש את זהותם.

א. העתק כל אחד מן השיבושים ותקן אותם.

ב. נסח נימוק משותף לתיקוניך. התבסס על מונחים תחביריים.

ג. לפניך קטע ובו שלוש מילים מודגשות.

אחת התופעות החשובות במוזיקה בישראל היא⁽¹⁾ השפעתן של תוכניות המציאות על החינוך. הן⁽²⁾ החזירו אל הזיכרון הקולקטיבי של הציבור הישראלי שירים נשכחים. יוזמות חדשות להוראת נגינה בבתי ספר הן⁽³⁾ שינוי מרענן שמתרחש בזכות תוכניות המציאות האלה.

— מן המילים המודגשות, הקף את המילה היוצאת דופן מבחינת תפקידה התחבירי.

— מהו תפקידה התחבירי של המילה היוצאת דופן? _____

— מהו התפקיד התחבירי המשותף לשתי המילים האחרות? _____

(שים לב: סעיף ד של השאלה בעמוד הבא.)

הבנה, הבעה ולשון א', קיץ תשע"ח, מס' 11282 + נספח

ד. לפניך ארבעה משפטים ובהם מודגשת המילה "מוזיקה". בכל אחד מן המשפטים, ציין את התפקיד התחבירי של המילה (בחר את התפקיד התחבירי מן האפשרויות האלה: נושא, נושא, מושא, תיאור, לוואי).

(1) המוזיקה שינתה את פניה כי השפיעו עליה מגוון סגנונות. _____
(2) אחת התופעות החשובות במוזיקה בישראל היא השפעתן של תוכניות מציאות עליה. _____

(3) זמרי הפופ יוצקים את המוזיקה המסורתית לתבניות מערביות מקובלות. _____

(4) נושא הטקסט הוא מוזיקה. _____

מערכת הצורות

10. לפניך טבלה ובה פעלים סבילים מודגשים. השלם את הטבלה לפי ההוראות.

הצורה הפעילה (באותו הזמן ובאותו הגוף)	זמן	בניין	שורש	
				המוזיקה הישראלית מְרַכֶּכֶת מסגנונות רבים.
				השיר "הללויה" אָהוּב על אזרחי ישראל.
				בקרוב תִּגָּשׁ הצעה להקמת תחנת מוזיקה חדשה ברדיו.
				השיר העברי תִּתְּגַם לחמש שפות.

— הקיפו את הבמה בחבלים!

— באופן מפתיע שופטי תוכנית המציאות הדיחו את חביב הקהל.

— המתמודד נצל מהדחה.

— לזוכה בתחרות הצעה מלגת לימודים.

(1) מהו הפועל היוצא דופן מבחינת הגזרה? _____

(2) מהו הפועל היוצא דופן מבחינת הזמן? _____

(3) מהו הזמן המשותף לשאר הפעלים? _____

(1) המופע המוזיקלי נפתח⁽¹⁾ במחרוזת שירים עבריים.

(2) הסדרן הודיע: לא נפתח⁽²⁾ את המופע עד שתכבו את כל המכשירים הניידים.

בטבלה שלפניך נתח את שני הפעלים.

הפועל	שורש	בניין	זמן	גוף
נִכְתָּח ⁽¹⁾				
נִכְתָּח ⁽²⁾				

لا تكتب في هذه المنطقة

(1) דני: "אני לא מִכִּיר/מִכִּיר את הזמר הזה".

(2) רוני: "הפנס/פנס לאתר יוטיוב, ושם תוכל להאזין לזמר".

(שים לב: סעיף ד של השאלה בעמוד הבא.)

ד. לפניך זוגות של שמות פעולה.

(1) הקף את הזוגות שבהם שמות הפעולה הם מאותו הבניין.

הַסְתַּכְלוּת — הַשְׁרָדוּת _____

קִבְּלָה — הִצָּגָה _____

הִבֵּט — הִשְׁגָּה _____

יִצְרָה — הִצְלָחָה _____

גִּבּוֹשׁ — פְּרִנָּסָה _____

שִׁרְפָה — נִשְׁרָה _____

(2) ציין ליד כל זוג שהקפת את הבניין המשותף.

הבנה, הבעה ולשון א', קיץ תשע"ח, מס' 11282 + נספח

12. א. לפניך שמות עצם מתחום המוזיקה. מיין אותם בטבלה שלפניך, על פי דרך התצורה שלהם.

שִׁירוֹן, כָּנָר, פִּיּוֹט, קְלִידָן, פְּזוֹמוֹנָאִי, צָלִיל, חֲמִשִּׁיר,
תְּזוּמֶרֶת, רִמְקוֹל, מַחְזֶמֶר

שורש ומשקל	בסיס וצורן סופי	הלחם בסיסים

ב. לפניך קבוצת שמות.

משאית, חללית, פחית, מכונית

— הקף את השם היוצא דופן מבחינת משמעות הצורן הסופי.

— מהי משמעות הצורך הסופי של השם היוצא דופן? _____

— מהי משמעות הצורך הסופי של שאר השמות בקבוצה? _____

ג. לפניך קבוצת שמות.

סִפֵּר, זָמַר, צִיַּר, קָטַר

— הקף את השם היוצא דופן מבחינת משמעות המשקל.

— מהי משמעות המשקל של שאר השמות בקבוצה? _____

/בהמשך דפי טיוטה/

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך

הבנה, הבעה ולשון א', קיץ תשע"ח, מס' 11282 + נספח

טיוטה

لا تكتب في هذه المنطقة

לא לכתוב באזור זה

הבנה, הבעה ולשון א', קיץ תשע"ח, מס' 11282 + נספח

טיוטה

לא לכתוב באזור זה

لا تكتب في هذه المنطقة

لا تكتب في هذه المنطقة

לא לכתוב באזור זה

לא לכתוב באזור זה

لا تكتب في هذه المنطقة

لا تكتب في هذه المنطقة

לא לכתוב באזור זה

מדבקת משגיח

ملصقة مراقب

"אתך בכל מקום, גם בבגרות.
בהצלחה, מועצת התלמידים והנוער הארצית"
"معك في كل مكان، وفي البجروت أيضًا.
بالتحاح، مجلس الطلاب والشبيبة القطري"

נספח: מאמרים
לשאלון עברית: הבנה, הבעה ולשון
11282, קיץ תשע"ח

לפניך שני מאמרים.

קרא אותם וענה על השאלות בשאלון המחברת המצורף.

מאמר 1

המוזיקה הישראלית: מבט אופטימי

מאת מיכאל וולפה

בקיץ של שנת תשע"ג (2013) הופיעו באמפיטיאטרון של קיסריה שלמה ארצי, אייל גולן, להקת משינה ואומנים אחרים. באותה שנה נערכו הופעות ממגוון הסגנונות של המוזיקה הישראלית גם בבריכת הסולטן בירושלים ובערים רבות אחרות. בכל אחת מן ההופעות האלה המתחמים היו מלאים עד אפס מקום. מלבד זאת, בקיץ זה זכה עולם הפיוט לעדנה רבה במגוון מופעים של התזמורת האנדלוסית⁽¹⁾ אשדוד והתזמורת האנדלוסית אשקלון. בעיניי אלה דוגמאות מובהקות לעשייה הקדחתנית ולחיוניות הרבה בתחום המוזיקה בישראל של תחילת המאה ה-21.

לאחר כמאה שנות עשייה אפשר להבחין כיום בכמה סוגות⁽²⁾ עיקריות במוזיקה הישראלית. בראש ובראשונה – הזמר העברי. סוגה זו התרחבה במהלך השנים וכיום נכללים בה גם הרוק והזמר המזרחי, שמכונה היום "פופ מזרחי".

בד בבד עם הזמר העברי, התפתחו בתרבות הישראלית החדשה סוגות נוספות בתחום המוזיקה. הזמר העברי השפיע מאוד על הפופ הישראלי, על הג'אז ועל מוזיקת הרוק. אך בצד ההתפתחות הבלתי פוסקת יש גם הסתכלות לאחור – חידוש של שירים שחוברו בדורות קודמים. גרסאות חדשות ונועזות לשירים אלה, הופעות של יוצרים ותיקים והוצאת אלבומים חדשים – כל אלה יחד מציגים תמונה מורכבת של המוזיקה בישראל. שירת הפיוטים פופולרית מאוד בשנים האחרונות, והיא מחדשת את תרבות השירה והנגינה של מגוון עדות יהודיות, ומביאה לקדמת הבמה טקסטים מן המקרא ומן התפילות. גם המוזיקה הערבית זוכה לעדנה, הן במגזר הערבי הן במגזר היהודי.

תחילת דרכו של הפופ המזרחי הייתה בשנות השבעים. המוזיקה הזו, שבתחילת דרכה הייתה מוזיקה של בני עדות המזרח, שינתה את פניה והחלה להיות מושפעת ממגוון סגנונות: הן ממוזיקה יוונית וטורקית, הן ממוזיקת הפופ האיטלקית והספרדית. הזמרים שחוו בעבר קיפוח מצאו את עצמם במרכז הקונצנזוס הישראלי. אייל גולן, שרית חדד ואחרים הם להערכתי זמרים שמופְּרָים וידועים כיום לכל תושבי ישראל. "המוזיקה המזרחית" נהפכה לפופ המזרחי. לדעתי מוזיקה זו היא הפופ הישראלי האמיתי, משום שהיא משלבת את כל הניגודים המוזיקליים – שוליים ומרכז, מזרח ומערב.

* מעובד על פי וולפה, מ' (2014). "המוזיקה הישראלית: מבט אופטימי". עיונים בתקומת ישראל,

דרך שמיני: מוזיקה בישראל. עמ' 1006-1022.

(1) תזמורת אנדלוסית – תזמורת המתמקדת במוזיקה שמקורה בספרד המוסלמית בימי הביניים והשתמרה בקרב יהודי צפון אפריקה.

(2) סוגה – בלועזית ז'נר – סוג או סגנון בעל אפיונים משלו באומנות, בספרות, במוזיקה ובקולנוע.

המוזיקה הישראלית מצויה היום בתהליך מואץ של מיזוג בין סגנונות. כור היתוך⁽³⁾ – החלום של האבות המייסדים – קורם עור וגידים. המוזיקאים הישראלים מביאים עימם, כל אחד בדרכו, פתיחות בסגנון המוזיקלי וסקרנות עצומה לשילובים, כמו למשל הוספת אלתורי ג'אז למוזיקה שנכתבה מראש.

30 עוד מגמה שמאפיינת את יוצרי המוזיקה בארץ היא ההתגייסות לרעיונות רוחניים ופוליטיים. המוזיקאי הישראלי מרגיש צורך להידרש למציאות. יצירות על החלום הציוני, תפילות לשלום, הלחנת טקסטים המשקפים את דעתו של היוצר – כל אלה הן רק דוגמאות ספורות להתגייסות המאפיינת אותו.

אחת התופעות המאפיינות את המוזיקה בישראל בשנים האחרונות היא השפעתן של תוכניות המציאות המוזיקליות (ריאליטי), כגון "דה-וויס", על החינוך והתרבות בישראל. על אף הביקורת הרבה שנמתחה על תוכניות אלה, אי־אפשר להתכחש להיבטים החיוביים שלהן: באמצעות תוכניות אלה זמרים וזמרות אלמוניים התפרסמו ונהפכו לזמרים מצליחים. הן החזירו אל הזיכרון הקולקטיבי שירים נשכחים, כמו שירים פרי עטם של סשה ארגוב, נעמי שמר ועוד. בזכות תוכניות אלה עלתה המודעות של מערכת החינוך לחשיבותם של הזמר העברי ושל הרוק הישראלי. שיעורים במוזיקה, הקמת מקהלות ילדים והרחבתן של מגמות למוזיקה בבתי ספר תיכוניים הן תמורות מפתיעות, שקורות ללא ספק בזכות תוכניות המציאות האלה.

40 אירועים חדשים ומגוונים מתווספים בקצב מהיר לעולם המוזיקה ויוצרים תמונה מגוונת וסוערת, שמשתנה כל העת. מגוון הסגנונות והחידושים במוזיקה הולכים ומתרבים והם מצטרפים לפסיפס האדיר של המוזיקה בישראל.

(3) כור היתוך – כינוי למצב שבו מתמזגות עדות ותרבויות שונות.

מאמר 2

כי אמיתית היא

מאת מוטי רגב

משנות השבעים של המאה שעברה מתנהל בציבור הישראלי ויכוח על אודות הערך התרבותי והאומנותי של "מוזיקה מזרחית" או "מוזיקה ים תיכונית". הימשכותו של הוויכוח מעידה שמוזיקה פופולרית היא ביטוי תרבותי חשוב בזהות הקולקטיבית של הציבור בישראל בעידן הנוכחי של תחילת המאה ה-21.

5 חשיבותה התרבותית של המוזיקה הפופולרית באה לידי ביטוי בשני היבטים: ראשית, במספר ההשמעות ובהיקף המכירות, ושנית, בהשפעה על החברה: כשישים שנה ויותר, סגנונות של מוזיקה פופולרית הם כלי תרבותי שקבוצות וקהילות שונות זו מזו מגבשות באמצעותן את זהותן.

שירי ארץ-ישראל משקפים את הישראליות במונחים של בדלנות תרבותית מקומית ביחס לסביבתה. סגנון מוזיקלי זה הניב מגוון שירים שהיו בעבור הציבור הישראלי ביטוי מובהק של תרבות עברית ייחודית, של שייכות לארץ, לנופיה ולהיסטוריה היהודית שלה. הפופ-רוק הישראלי הוא תגובת נגד למשא האידאולוגי והלאומי של שירי ארץ-ישראל. סגנון זה מבטא את הרצון של יוצריו ושל מאזיניו במוזיקה פופולרית ישראלית חדשנית בהתאם לסגנון הפופ-רוק בעולם, המתחדש תדיר. להקת משינה ויוצרים כמו אהוד בנאי, 10 ברי סחרוף ורבים אחרים פעלו במהלך השנים לחדש ולגוון את הפופ-רוק הישראלי ולעשות אותו לתרבות המוזיקלית הדומיננטית בארץ. הפופ-רוק היה ועודנו כלי מוזיקלי המביא לידי ביטוי את השתלבות הישראליות בתרבות הגלובלית בת זמננו.

מאז התגבשה המוזיקה המזרחית במהלך שנות השבעים, היא מביאה לידי ביטוי את העמדה שתכניה של התרבות הישראלית צריכים להיות נטועים במרחב התרבותי-גאוגרפי שלה – אגן הים התיכון. סוגה מוזיקלית זו ממוזגת בין פופ ורוק עכשוויים ובין מוזיקה ממקורות ערביים מגוונים וממקורות יווניים וטורקיים, ויש בה זיקה למסורות יהודיות מארצות האסלאם. המוזיקה המזרחית הנכיתה במרחב הצלילי של המוזיקה הישראלית שפה מוזיקלית שיש בה גוונים ערביים וים תיכוניים מובהקים. המוזיקה המזרחית הלחלה במשך השנים אל כלל הישראלים והשפיעה על הטעם המוזיקלי שלהם. 25

יוצרי המוזיקה המזרחית טענו באדיקות כי המוזיקה שלהם ישראלית, וכי הם שואפים שיכירו בה ויראו בה מוזיקה ישראלית לגיטימית. כיום האומנים והיוצרים של המוזיקה המזרחית הם בקדמת הבמה של המוזיקה הפופולרית בישראל, הרוק והפופ מושפעים מצלילי המוזיקה המזרחית, והאומנים המזרחים הקלאסיים, כגון אביהו מדינה וזוהר ארגוב, זוכים להכרה. המוזיקה המזרחית השיגה את המטרה שהציבה לעצמה במשך עשרות שנים – להיות חלק מן המוזיקה הפופולרית בישראל ולהשפיע עליה. 30

* מעובד על פי רגב, מ' (2014). "כי אמיתית היא", **ידיאופ** 2, האוניברסיטה הפתוחה. עמ' 38-41.

בד בבד, בשני העשורים האחרונים, יש מגמה נוספת במוזיקה הישראלית. הסגנון של המוזיקה הפופולרית בישראל מתפצל לתת־סגנונות, ונזנח הרעיון של תרבות מוזיקלית מאחדת, שמוזיקאים שאפו אליה בעבר. המוזיקה המזרחית למשל מורכבת כיום משפע סגנונות; מוזיקת הפופ והרוק בישראל מורכבת משלל תת־סגנונות כמו רוק אתני, דאנס אלקטרוני ועוד. מלבד הפיצול והגיוון התרבותי במוזיקה הפופולרית, הולכת ומתגברת גם הנטייה של המוזיקה בישראל להיות מושפעת מסגנונות מוזיקליים בין־לאומיים. שני היבטים אלה משקפים את המגמה התרבותית העיקרית בישראל כיום.

35